

HADTÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR.

Nagyvárad 1556-ik évi ostromához.

EVERENDISSIME, ac magnifici domini domini mei observandissimi, post servitiorum meorum perpetuam subiectionem. Non dubito dominationes vestras reverendos, ac magnificum, Dominium reverendum, condam Waradiensem e vivis sublatum intellexisse, et quantae mutationes interim acciderant. Nam statim nobiles comitatus Býhorien-sis a fidelitate maiestatis regiae domini nostri clementissimi defecerant, atque Petro Petrouith ipsos subiecerant, Thomas autem Warkocz cum audisset mortem praefati domini episcopi, illico omnes nobiles omnium comitatum cis tÿbiscum existentium unacum eorum colonibus (így!) (excepto comitatus Zabolez, qui in fidelitate maiestatis regiae permanserant) insurgere fecit atque Waradinum properaverant. Videntes milites maiestatis regiae, qui se ipsos in arcem clauserunt, civitatem a rebellibus occupatam esse, statim civitatem igne consumpserunt, atque sub fumum

Főtisztelendő és nagyságos, nekem becsülendő uraim, örökös szolgálatom ajánlása után. Nem kételkedem, hogy tisztelendő uraim és a nagyságos főtisztelendő úr (a kamara elnöke) értesültek, hogy a váradi (püspök) meghalt, és eközben milyen változások történtek. Mert a Bihar vármegyei nemesség ő királyi felsége hűségétől azonnal elállott, és Petrovics Péternek alávetette magát, és Varkócs Tamás meghallván a püspök halálát, azonnal az összes tiszántúli vármegyék nemességét jobbagyaival együtt felültette, (kivéve Szabolcs vármegyét, mely ő felsége hűségében megmaradt), és mind Váradra siettek. Látván a királyi felség hada, hogy a várost a lázadók elfoglalták, a várba vonultak vissza, és a várost tűzbe borították, és a füst leple alatt az ellenségre rohantak, és a városban a lázadók közül többet ötszáznál levágtak, a mieink közül pedig alig öten veszték el. Méltóztassék tehát tisztelendő és nagyságos uraságtoknak ő felségének azt a tanácsot adni, hogy legyen ke-

ignis irruentes in hostes, trucidarunt in civitate plus quingentos ex rebellibus, ex nostris autem vix quinque perire. Dignentur igitur dominationes vestrae reverendae et magnificae maiestati regiae consulere, ut sua maiestas dignetur in tempore auxilio subvenire, nam arx illa multum praecipuis viribus caret, et nisi maiestas regia in tempore providebit, timendum est ne aliqua scissio inter eos oriatur, unde arx ipsa (quod Deus avertat) peribit. Licet omnibus bene munita et provisiva sit, solummodo homine praecipuo caret . . . . .

Datis ex arce Eczied. 23 augusti 1556. Forundem magnificorum dominorum servitor Franciscus Pesthy.

Kivülről: Reverendissimo ac magnificis dominis praefecto ac consiliaris camerae hungaricae sacrae regiae maiestatis etc. dominis meis observandissimis,

Más kéz; 4. Septembris 1556. Dicator Bihariensis . . . De combustione Varadini, de defectione civium etc.

gyes ideje korán segítségül lenni, mert ez a vár nagyon híján van a derék férfiaknak, és hacsak ő felsége idején nem gondoskodik, félő, nehogy valami pártoskodás kerekedik köztük, melyből ez a vár, (mit Isten eltávoztasson), elvesz. — Bár mindennel meg van védve, és bőségesen el van látva, csak derék férfiakban van híja . .

Kelt Ecsed várában, 1556 augusztus 23-án. Nagyságos uraimnak szolgálja Pesthy Ferencz.

Főtisztelendő és nagyságos elnök, és a magyar kamara tanácsos urainak, az én becsülendő uraimnak.

1556. szeptember 4-én. A bihari adószedő . . . Várad égéséről, a polgárok elpártolásáról stb.

Országos Levéltár. A pozsonyi kamarához intézett levelek. III. esemő.

Lengyeltóti István Szigliget várát Rajka birtokért cserében felajánlja a királynak. (1588 szept. 13.)

Örökké való szolgálatom után ezt akarom nagyságtoknak bizonyosan tudására adni. Im látta nagyságtok az Szigliget állapotját, mely közel legyen az török várhoz, ki igen veszedelmes.

Ezen könyörgök ő felségének, adja énnekem Rajkot, én is Szigligetet minden tartományával neki adom, míg az ország megszabadul,

ha én vagy az én maradékim kezekhez kívánják Szigligetet, adja vissza, Rajka ismét legyen ő felségé. Vagy ő felsége töresse el.

Vagy ő felsége tartson oly hadnagyot benne, ki az ő felsége szolgálainak viselje gondjokat, az ő felsége fizetésével őrizték az várat, és ne pusztítsák el.

Én is az ő felsége szolgálái mellett az várban annyi embert tartok, az mennyi kaput rónak hozzája, ez mellett egy porkolábot tartok az én költségemen, az várnak kulcsa álljon az porkolábom kezében, az hadakozó szerszámát tartsák az utolsó szükségre, mert az féle szerszámát, igen keveset adott ide ő felsége, enyém az ki vagyon.

Ezen is könyörgök ő felségének, az mi kevés jószágocskám az vár körül vagyon, ne bántsák az ő felsége szolgálái, hadd éljek én is vele feleségestől, gyermekestől, mert hogy ösömtől maradt, az szolgálakat is ne bántsák, az kiket benne tartok.

Ő felsége ez három dolognak egyikére viseljen gondot sietséggel, mert az veszedelem senkit nem vár. Ha ő felsége gondot nem visel ez háznak megmaradására, ez idő közben ha elvesz, cum protestatione én ne legyek az oka, mert erőtlen vagyok az megtartására.

Nagyságtok adja tudtára ő felségének, az mely tiz gyalogot ide küldött nagyságtok, veszprémieket, addig el ne vigyék belőle míg ő felsége más különben nem rendeli az helynek állapotját. Mert én nem fogadok szolgát bele az ő felsége fizetésére, most is egynehány panasz ment nagyságtokra az itt való szolgálktul, kik innét elmentek, fizetéseket én rajtam kérik, nem adhatom meg, mert Ő felsége sem fizetett meg.

Az mit fizettek is, hitvány posztóval kétszer árán adták, fele árát egy felől utanna kellett költenem, meddig kiadták az sok sollicitálás miatt, itt az enyimen kellett az szolgát ez ideig tartanom, immár kifogytam belőle. Az úr isten tartsa meg nagyságtokat minden jókkal. Költ Szigligetben szent Mihály hónap 13. napján 1588. Nagyságtok szolgálja Lengyel István Thóty m. p.

Kivülről: Császár urunk ő felségétől és az országtól rendelt komysarjús uraknak ő nagyságoknak adassék ez levél, nekem bizodalmas uraimnak.

Országos Levéltár. A pozsonyi kamarához intézett levelek. XV. csomó.

Közli: DR. KÁRFFY ÖDÖN.